אחרי חידוש הלחימה בעזה: הנהגת חיזבאללה החדשה עומדת בפני מבחן אסטרטגי ראשון

written by ד"ר יוסי מנשרוף | 19.03.2025

בעוד שצה"ל מחדש את המלחמה בעזה, ראוי לבחון כיצד יתנהל חיזבאללה בתרחיש כזה. הארגון בעידן נסראללה היה שונה באופן מהותי מזה שלאחר חיסולו וחיסול צמרת הפיקוד והשליטה של הארגון. ניתן להבחין שתחת ההנהגה החלופית בראשות נעים קאסם חיזבאללה עדיין מגששת את דרכה לקראת עיצוב מחדש כשהיא חסרת ניסיון, חסרת ביטחון ובונה מחדש את היחסים האישיים עם איראן.

עד-כה, היחסים האלה נוהלו בידי בכירי חיזבאללה, ובראשם נסראללה, אבראהים עקיל ועלי כרכי. כעת על ההנהגה החדשה של הארגון ואיראן (בדגש על כוח קודס) לקדם את מערכת היחסים, כדי שיתאפשר שת"פ מתקדם בין הצדדים.

ההחלטה האסטרטגית הראשונה שתצטרך כעת הנהגת חיזבאללה לקבל תהיה האם להצטרף למלחמה בעזה. למעשה, ניתן כבר למצוא בשבועות האחרונים ביטויים פומביים של המחלוקת שניטשת בין המדינה הלבנונית לארגון סביב סוגיית השתתפותו במלחמה.

בפגישתו ב-23 בפברואר עם המשלחת האיראנית בשולי הלוויית נסראללה, הצהיר נשיא לבנון, ג'וזף עון, ש"לבנון התעייפה מהמלחמות של אחרים על אדמתה". בראיון ב-2 במרץ לעיתון הסעודי הבין-ערבי אל-שרק אל-אווסט, הוא הכריז על שאיפתו להביא לכך שרק ממשלת לבנון תהיה המוסמכת להחליט על כניסתה של המדינה למלחמה או האם פניה לשלום, ובכך יצא במשתמע נגד מדיניותו ההרפתקנית של חיזבאללה, שגוררת את לבנון למלחמות נגד ישראל, ושובה את העם הלבנוני כבן ערובה של מדיניותה.

להצטרף למלחמת עזה או להסתפק במעמד משקיף?

כבר כעת ניתן להבחין אפוא בלחצים מצד לבנון נגד חיזבאללה, שלא לדרדר את לבנון פעם נוספת למלחמה נגד ישראל. לאמיתו של דבר, נראה שנעים קאסם היה מעדיף להתרכז כעת במשימות דחופות שמונחות לפתחו: שיקום בניין הכוח של חיזבאללה, רה-ארגון בצל המהלומה שספג מישראל, ושיקום נזקי המלחמה שספגה העדה השיעית הבייס החברתי עליו נסמך חיזבאללה.

לפיכך, אפשר להניח שקאסם עצמו לא ימהר לצרף את הארגון למלחמה בעזה. קאסם רמז על

כך בנאומו בהלוויית נסראללה, בה הצהיר: "נדבוק בהתנגדות, ונקדם סובלנות או פעולה, בהתאם למה שנמצא לנכון".
גם ההכלה והאיפוק שמאמץ חיזבאללה עד-כה למול המתקפות הסדרתיות נגדו מצד ישראל מאז הפסקת האש, הכוללות הרוגים לארגון, מרמזים על קו הפעולה שמעדיף קאסם. מאידך, הוא גם אותת בהלוויית נסראללה באופן עמום ולא מחייב שהוא עלול להורות לחיזבאללה להצטרף למלחמה בעזה, באומרו: "אנו מחוייבים לשבועתנו ונמשיך את דרכו, גם אם ניהרג כולנו". לצד כל אלה, המשבר שפרץ בימים האחרונים בין חיזבאללה לסוריה החדשה בראשות ג'ולאני, הכולל חילופי אש כבדים ואשר רוסן לפי שעה, עלול להכביד גם הוא על הארגון, אם כי מוקדם עדיין להעריך את השלכותיו.

באשר לאיראן, ניתן להעריך שהיא תשאיר את מרחב ההחלטה בידי הנהגת חיזבאללה, בהבינה את מצוקת הארגון בצל חולשתו הפוליטית בסדר הפוליטי החדש שנוצר בלבנון שלאחר נסראללה. לצד זאת, על רקע בחינה פנימית מתמשכת שמבצע הארגון לזיהוי הכשלים במלחמה והענשת האחראים לה כמדווח בתקשורת הלבנונית, וכפי שהודה נעים קאסם בעצמו ב-10 במרץ נראה שטהרן תקבל בהבנה החלטה מצד חיזבאללה להישאר מחוץ למעגל הלחימה כל עוד הוא לא התגבר על הפרצות הביטחוניות והמודיעיניות שאפשרו לישראל להכות בו בחוזקה.

טהראן גם תכיר באבחון שיבצע חיזבאללה עצמו, בשאלה האם הבייס החברתי שלו יוכל לעמוד בנזק הכרוך בחודשי לחימה נוספים נגד ישראל. במהלך המלחמה ולאחריה הפעיל הארגון מאמץ תעמולתי נרחב בערוצי המדיה השונים שלו בכדי להאדיר את מעמד ההרוגים שספג במלחמה, הן בקרב שורותיו והן בקרב תומכיו, מי שנהרגו בשולי התקיפות הישראליות נגד יעדיו. למרות זאת, נראה שלאור הנזק החמור שנגרם לתשתיותיו, הבייס החברתי של חיזבאללה אינו בשל לכניסה מחודשת למלחמה.

הקשיים הפיננסיים בהם מצוי ארגון הטרור השיעי מעיבים גם הם על המוטיבציה להיכנס שוב ללחימה. ולצד השיקולים הללו, המכתיבים הימנעות מכניסה למלחמה, על ישראל להביא בחשבון מניעים נוספים שעלולים לדחוף את הנהגת הארגון לקבל החלטה אחרת.
הנהגתו צפויה לחוש לחץ מצד שלושה גורמים שיאיצו בה להתיש את כוחה של ישראל ולסייע לחמאס: ראשית, לאור הצטרפותם הצפויה של החות'ים והמיליציות השיעיות בעיראק למלחמה, ההנהגה עלולה לחשוש למעמד חיזבאללה כארגון המוביל בציר ההתנגדות. המעמד הזה חשוב לחיזבאללה כדי להצדיק את הסיוע הפיננסי הנרחב לו הוא זקוק כעת מאיראן, לטובת שיקומו.
שנית, ההנהגה עלולה לחוש שאינה יכולה לאכזב את פטרונה האיראני, המצפה שתפעיל את מרב המאמצים כדי לסייע לחמאס, בהתאם למעמדה כ"יהלום שבכתר" במערך הפרוקסי האיראני.

לבסוף, ניתן להעריך בזהירות שחיזבאללה מצוי בזעזוע עמוק בעקבות חיסול מנהיגו העליון ושדרת הפיקוד הבכיר, ולפיכך החלטות ההנהגה הנוכחית אינן זוכות להסכמה מקיר לקיר כפי שהיה בימי נסראללה וחבריה הוותיקים והמנוסים של מועצת הג'יהאד (המטכ"ל של חיזבאללה). הזעזוע בו מצוי הארגון השתקף היטב בפרשת נואף אל-מוסווי, האחראי על המשאבים והגבולות

בארגון.
בראיון ב-3 במרץ לערוץ אל-מיאדין המזוהה עם חיזבאללה, הוא ביקר בחריפות את האחראים הביטחוניים בארגון על אוזלת ידם, שהתבטאה במתקפת הביפרים ומכשירי הקשר. בתגובה לדבריו, דווח שהנהגת הארגון שוקלת לנקוט נגדו "צעדים משמעתיים חמורים", שעשויים להגיע עד להקפאת חברותו, שלילת סמכויותיו ואף גירושו הסופי מהארגון. בצל צירוף הלחצים הללו, אפשר אפוא שהנהגת הארגון, בדגש על קאסם שנופל בכישוריו מנסראללה באופן משמעותי תחליט להצטרף ללחימה בכל-זאת.

המלצות מדיניות לישראל: כך ניתן לצמצם את הסיכון בפתיחת חזית נוספת מצד חיזבאללה

לאור תמונת המצב המסתמנת, נראה שהכף נוטה יותר לכך שחיזבאללה יעדיף לאמץ מעמד של משקיף למול התחדשות המלחמה בעזה, אך לא ניתן לפסול את האפשרות שהנהגת הארגון תחליט לבסוף להורות על הצטרפות למאמץ המלחמתי. לפיכך, מוטב לישראל לבצע את הפעולות הבאות:

ראשית, להעביר איום חריף למדינה הלבנונית שישראל לא תסבול הצטרפות של חיזבאללה למלחמה ולכן היא תיאלץ להודיע לתושבי דרום לבנון, עד מרחב הליטאני, להתפנות כדי לא לסכן את חייהם. הדבר יעיב על ממשלת לבנון, שתצטרך להתמודד מול סבלה של האוכלוסייה הזו אף שהיא שיעית ברובה. לצד זאת, ישראל תשאף למקד את מרב מאמציה במלחמה בעזה, ולכן עליה להבהיר לממשלת לבנון שלא תוכל הפעם שלא לפגוע בתשתיות של המדינה הלבנונית כדי להקשות על מאמצי הלחימה מצד ארגון הטרור. בכלל זה, על ישראל לאיים בתקיפת גשרים וכבישים ראשיים, וכן תשתיות החשמל בלבנון.

שנית, על ישראל לאיים מראש על חיזבאללה, שאם יצטרף ללחימה, כל שדרת הפיקוד שנותרה לו תושמד, לצד תקיפות מאסיביות של שארית נכסיו ותשתיותיו. צה"ל כבר הוכיח שיש לו חדירה מודיעינית ובנק מטרות נרחב, ולכן ישראל תוכל לממש את האיום הזה, אם תחודש המלחמה גם בלבנון.

שלישית, על ישראל להשתמש בממשל טראמפ כמנוף לחצים יעיל נגד חיזבאללה ולבנון. הן בהיבט של הצטיידות באמל"ח שיאפשר לצה"ל לקיים לחימה מאסיבית בשתי הזירות, והן בדמות הפעלת לחץ על ממשלת לבנון. בצל החלטתו של ממשל טראמפ להעניק לצבא הלבנוני סיוע בסך 95 מיליון דולר, מנוף משמעותי בידי ארה"ב יכול להתקיים אם זו תאיים להקפיא את הסיוע לצבא לבנון כל עוד חיזבאללה משתתף במלחמה.

כך או כך, כלקח מכשלי ה-7 באוקטובר, צה"ל יצטרך להגביר את הערנות המודיעינית למול חיזבאללה כדי לסכל מתקפות טילים או אחרות מצדו, ולהשאיר סד"כ כוחות מספק בגבול הצפון

כדי למנוע תוכנית פלישה מצד ארגון הטרור השיעי.

פורסם בוואלה, בתאריך 18.03.2025.